

Τα σοφίσματα του αιρετικού Ευνομίου και η απόκρουσή τους (π. Ιωάννης Ρωμανίδης)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1PuNrqv>]

Ο Ευνόμιος απήντησεν εις αυτά τα επιχειρήματα του Βασιλείου με την αξίωσιν ότι ο Υιός είναι ο άγγελος του Όντος, αλλ' ουχί ο ίδιος "ο Ών". Ο άγγελος ούτος ονομάζεται Θεός δια να δείξη την υπεροχήν του επί όλων των πραγμάτων τα οποία εδημιουργήθησαν δι' αυτού, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι "ο Ών". Ούτως ο Ευνόμιος ισχυρίζεται ότι "ο μεν αποστέλλων Μωσύν, αυτός ήν ο Ών, δι' ου δε απέστειλε ελάλει, του μεν όντος άγγελος, των δε άλλων απάντων Θεός". [12]

Η σοφιστική πανουργία του επιχειρήματος ημπορεί να φαίνεται παράξενος, αλλά είναι εν τούτοις σπουδαία ως η μαρτυρία του γεγονότος, ότι η ταυτότης του Αγγέλου, ο Οποίος ονομάζεται Θεός εις την Παλαιάν Διαθήκην, με τον Χριστόν, τον Μονογενή Υιόν του Θεού και Δημιουργόν, ήτο τόσον κατωχυρωμένη εις την παράδοσιν, ώστε οι Ευνομιανοί δεν ημπορούσαν ποτέ να σκεφθούν να μην αμφισβητήσουν ως ο Αυγουστίνος, είς νεώτερος σύγχρονος αυτών, έτοιμος να πράξη τούτο εις την Βόρειον Αφρικήν, παρά το γεγονός ότι ο υποτιθέμενος δάσκαλός του Αμβρόσιος και όλοι οι λοιποί Δυτικοί Πατέρες συνεφώνησαν με την παράδοσιν, την οποίαν περιεγράψαμεν εδώ.

[EV8C0059.2015-03-07 10-32-24](#)

Ο Μέγας Βασίλειος δεν ημπορούσε να απαντήσει εις τας ερωτήσεις του Ευνομίου κατά των ιδικών του επιχειρημάτων, διότι είχεν αποθάνει. Έτσι ο αδελφός του

Γρηγόριος έκαμε αυτό εις τα 12 βιβλία του, “Κατά Ευνομίου”, τα οποία ανεκοίνωσεν εις τον Άγιον Ιερώνυμον κατά την διάρκειαν της Β’ Οικουμενικής Συνόδου, το 381.

Ο Άγιος Γρηγόριος μεταξύ των άλλων ισχυρίζεται ότι “ει Μωσεί μεν παραιτείται τον άγγελον” [13] αυτός δε χρηματίζων αυτώ συνέμπορος γίνεται και καθηγεμών της στρατιάς [14] φανερώς αποδεικνυται δια τούτων, ότι ο τη όντος επωνυμία εαυτόν γνωρίσας, ο μονογενής έστι Θεός. Ει δε προς τούτο τις αντιλέγει, της Ιουδαϊκής υπολήψεως έσται συνήγορος, τον Υιόν μη συμπαραλαμβάνων εις την του λαού σωτηρίαν. Ει γαρ άγγελος μεν τοις Ισραηλίταις ου συνεπέρχεται ο δε δια της του όντος επωνυμίας δηλούμενος, ο Μονογενής ουκ έστι, καθώς Ευνόμιος βούλεται, ουδέν άλλο ή τα εκ της συναγωγής δόγματα προς την Εκκλησίαν του Χριστού μεταφέρεται. Ουκούν των δύο το έτερον εξ ανάγκης ομολογήσουσιν, ή μηδαμώς παρείναι τω Μωϋσή τον μονογενή Θεόν, ή αυτόν τον Υιόν είναι τον όντα παρ’ ου ο λόγος προς τον θεράποντα γίνεται. Αλλ’ αντιλέγει τοις ειρημένους αυτήν την Γραφήν [15] προτεινομένους λέγουσαν, αγγέλου προτετάχθαι φωνήν, και ούτως επήχθαι τον του Όντος διάλογον. Τούτο δε ουκ αντίρρησις, αλλά βεβαίωσις των ημετέρων εστί. Και ημείς γαρ φαμεν εναργώς τον προφήτην το περί του Χριστού μυστήριον εμφανές ποιήσαι τοις ανθρώποις βουλόμενον, άγγελον τον όντα προσαγορεύσαι, ως αν μή, μόνης της του όντος επωνυμίας κατά τον διάλογον ευρισκομένης, προς τον Πατέρα ο νούς των λεγομένων επαναφέροιτο”. [16]

Τα κείμενα αυτά των εγκρίτων Πατέρων της Α’ και Β’ Οικουμενικής Συνόδου θα έπρεπε να είναι επαρκείς ενδείξεις ότι δια τους Πατέρας των Συνόδων το δόγμα της Αγίας Τριάδος ήτο ταυτόν με τας εμφανίσεις του Χριστού, του ασάρκου Λόγου εις τους προφήτας και (τού Ιδίου λόγου) με την ανθρωπίνην φύσιν Του εις τους αποστόλους. Ουδείς μέσα εις την Ορθόδοξον Παράδοσιν, εκτός του Αυγουστίνου, αμφέβαλε ποτέ δι’ αυτήν την ταυτότητα του Λόγου με αυτό το συγκεκριμμένον Άτομον, το οποίον απεκάλυπτεν “εν Εαυτώ” τον άόρατον Θεόν της Παλαιάς Διαθήκης εις τους Προφήτας και, ο Οποίος έγινε ανθρωπος και εσυνέχισεν αυτήν την ιδίαν αποκάλυψιν της δόξης του Θεού εντός και μέσω της ιδικής Του ανθρωπίνης φύσεως, την οποίαν έλαβεν εκ της Παρθένου.

Η έρις μεταξύ των Ορθοδόξων, των Αρειανών και Ευνομιανών δεν ήτο εν σχέσει με το ποιός ήτο ο Λόγος εις την Παλαιάν και Καινήν Διαθήκην, αλλά εν σχέσει με το τί είναι ο Λόγος και ποιά είναι η σχέσις Του με τον Θεόν Πατέρα. Οι Ορθόδοξοι υπεστήριξαν ότι ο Λόγος είναι άκτιστος και άτρεπτος υπάρχων πάντοτε από την ουσίαν ή την υπόστασιν του Πατρός, ο Οποίος αιωνίως και κατά φύσιν είναι η αιτία της υπάρξεως του Υιού Του προ των αιώνων. Οι Αρειανοί και οι Ευνομιανοί

επέμενον ότι αυτός ο ίδιος Άγγελος Λόγος είναι τρεπτόν δημιούργημα του Θεού, το οποίον έχει την ύπαρξίν Του προ των αιώνων εκ του μη όντος όχι από την φύσιν του Θεού αλλά από την θέλησίν Του.

Ούτως η βασική ερώτησις ήτο. Είδον οι Προφήται και Απόστολοι μέσα εις την άκτιστον δόξαν του Θεού (Ορθόδοξοι και Αρειανοί) ή εις την κτιστήν ενέργειαν (Ευνομιανοί) ένα άκτιστον ή ένα κτιστόν Λόγον, ένα Λόγον, ο Οποίος είναι Θεός κατά φύσιν και έχει συνεπώς όλας τας ενεργείας και δυνάμεις του Θεού κατά φύσιν, ή ένα Θεόν κατά χάριν, ο Οποίος έχει τινάς, αλλά όχι όλας τας ενεργείας του Θεού Πατρός και τότε μόνον κατά χάριν και ουχί κατά φύσιν; Αμφότεροι, Ορθόδοξοι και Αρειανοί - Ευνομιανοί, συνεφώνουν κατ' αρχήν ότι, εάν ο Λόγος έχη όλας τας δυνάμεις και ενεργείας του Πατρός κατά φύσιν, τότε είναι άκτιστος, εάν όχι τότε Αυτός είναι κτίσμα.

Το πρόβλημα εις το κέντρον της διαμάχης ταύτης ήσαν αι εμπειρίαι της αποκαλύψεως ή του δοξασμού ή της θεώσεως, τας οποίας παρέχει ο Θεός, εν τω Πνεύματί Του μέσω του Λόγου Του - Αγγέλου - Χριστού εις τους Προφήτας, Αποστόλους και Αγίους. Αι εμπειρίαι αύται ή αυτοί οι βίοι των αγίων είναι καταγεγραμμένοι αρχικώς εις την Βίβλον, αλλά επίσης εις την μετα-βιβλικήν συνέχισιν της Πεντηκοστής εις το Σώμα του Χριστού, την Εκκλησίαν. Επομένως, αμφότεροι αι πλευραί επεκαλούντο τους Πατέρας όλων των αιώνων, αρχίζοντες με τους βίους των, τους καταγεγραμμένους εις την Γένεσιν και επεκτεινομένους έως των ημερών των. Αυτοί δεν ημπορούν να συμφωνήσουν με την αυθεντίαν των μαρτύρων της εποχής των, αλλά είχαν έν κοινόν σημείον συζητήσεως εις την Παλαιάν και την Καινήν Διαθήκην, καθώς και εις την προηγουμένην πατερικήν παράδοσιν.

[Συνεχίζεται]

[12] Γρηγορίου Νύσσης, Κατά Ευνομίου 11, 3.

[13] Έξ. 33, 15, 34, 9.

[14] Έξ. 33, 17.

[15] Έξ. 3, 2.

[16] Κατά Ευνομίου 11, 3.

